

# Sonia Kędziora, Joanna Trzaskalik

---

## Sprawozdanie z I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Edukacyjnej na temat „Wczesna diagnoza logopedyczna w ujęciu interdyscyplinarnym”

---

Nauczyciel i Szkoła 2 (54), 299-303

---

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej [bazhum.muzhp.pl](http://bazhum.muzhp.pl), gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sonia KĘDZIORA, Joanna TRZASKALIK  
Górnośląska Wyższa Szkoła Pedagogiczna  
im. Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach

---

## Sprawozdanie z I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowo-Edukacyjnej na temat „Wczesna diagnoza logopedyczna w ujęciu interdyscyplinarnym”

W dniu 8 czerwca 2013 roku w Górnośląskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej im. Kard. A. Hlonda w Mysłowicach odbyła się I Ogólnopolska Konferencja Naukowo-Edukacyjna na temat: „Wczesna diagnoza logopedyczna w ujęciu interdyscyplinarnym”.

Celem konferencji było podsumowanie aktualnej wiedzy dotyczącej wczesnej diagnozy logopedycznej oraz prezentacja wyników badań przez specjalistów różnych dyscyplin naukowych: lekarzy, pedagogów, psychologów i logopedów. Miała też na celu połączenie działań tych grup zawodowych, które zajmują się dzieckiem i jego mową.

Konferencja odbywała się z okazji 10-lecia istnienia w Górnośląskiej WSP im. Mysłowicach – Podyplomowych Studiów z Logopedii i Glottodydaktyki. Patronat nad obradami konferencyjnymi przyjął Katowicki Oddział Polskiego Towarzystwa Logopedycznego. Na konferencję przybyli zarówno specjaliści z zakresu logopedii jak i dziedzin pokrewnych, przede wszystkim: lekarze, psychologowie, pedagodzy, logopedzi, ale również studenci logopedii oraz pedagogiki. Konferencji towarzyszyła ekspozycja wystawiennicza połączona ze sprzedażą literatury logopedycznej oraz sprzętu logopedycznego. Inicjatorką konferencji i jej główną organizatorką była dr Joanna Trzaskalik, kierująca Podyplomowymi Studiami z Logopedii i Glottodydaktyki.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonali: Rektor Górnośląskiej WSP prof. dr Mirosław Wójcik oraz prof. dr hab. Elżbieta Górnikowska-Zwolak, kierowniczka Zakładu Pedagogiki Społecznej, Resocjalizacyjnej i Andragogiki.

Podczas konferencji, w trzech częściach, wygłoszonych zostało 16 referatów prezentujących różne spojrzenie na problem wczesnej diagnozy logopedycznej.

W części pierwszej konferencji swoje wystąpienia prezentowali lekarze i psychologowie. Jako pierwszy wystąpił dr n. med. Leszek Piasecki z Ośrodka Rehabilitacyjno-Adaptacyjnego dla Dzieci i Młodzieży w Gliwicach i zaprezentował referat *Wczesne objawy zaburzeń logopedycznych w ocenie neuroroz-*

*wojowej dziecka*. Dr Leszek Piasecki – neurolog, objaśnił czynniki warunkujące prawidłowy rozwój mowy, skupiając się na strukturach mózgowych odpowiedzialnych za jej rozwój, zwrócił też uwagę na różnego rodzaju czynniki ryzyka dysfunkcji mowy, nieprawidłowości rozwoju, które mogą stanowić przyczynę zaburzeń mowy dziecka, bądź im towarzyszyć.

Dr n. med. Dorota Piekaj-Stefańska ze Śląskiego Centrum Słuchu i Mowy „Medincus” w Katowicach w wystąpieniu *Wczesne wykrywanie zaburzeń słuchu i mowy u dzieci* skupiła uwagę słuchaczy na czynnikach ryzyka zaburzeń słuchu u dzieci, charakterystyce uszkodzeń aparatu słuchowego, wczesnych objawach zaburzeń słuchu i ich konsekwencjach dla komunikacji społecznej. Przedstawiła też krótką informację o neuropatii słuchowej i jej konsekwencjach.

Doc. dr Sonia Kędziora z Górnośląskiej WSP w Mysłowicach w referacie pt. *Psychologiczne aspekty zaburzeń mowy u dzieci i ich diagnoza* zaprezentowała psychologiczne spojrzenie na zaburzenia mowy. W wystąpieniu prelegentka dokonała analizy czynników psychologicznych mających znaczenie w rozwoju mowy oraz w powstawaniu zaburzeń. W szczególności omówiła wpływ dojrzałości i sprawności ośrodkowego układu nerwowego, czynników emocjonalnych oraz postaw rodzicielskich na rozwój mowy i jej zaburzenia. Prelegentka podkreśliła znaczenie wiedzy o prawidłowościach rozwoju mowy i determinantach zaburzeń mowy dla postawienia diagnozy psychologicznej w logopedii. Zwróciła uwagę na konieczność diagnozowania mowy w kontekście całokształtu rozwoju psychoruchowego małego dziecka, z uwzględnieniem dynamiki rozwoju psychicznego małego dziecka. Pozwala to na różnicowanie zaburzeń związanych z upośledzeniem umysłowym od zaburzeń parcjalnych lub fragmentarycznych.

Mgr Elżbieta Bogacz z Ośrodka Rehabilitacyjno-Adaptacyjnego w Gliwicach przedstawiła zebranyemu nowe, sporządzone wraz z Anną Bogacz narzędzie diagnostyczne – Karty Oceny Rozwoju Psychoruchowego. Narzędzie to służy do oceny rozwoju dziecka w wieku od 1 miesiąca życia do końca 9 roku życia i może być stosowane przez pedagogów, psychologów, logopedów, wychowawców i nauczycieli, a także innych specjalistów, którzy chcą ocenić etap rozwoju dziecka oraz wykryć ewentualne opóźnienia, dysharmonie i nieprawidłowości rozwoju. W KORP oceniany jest rozwój ruchowy, rozwój motoryki precyzyjnej i lateralizacji, rozwój spostrzegania wzrokowego i koordynacji wzrokowo-ruchowej, rozwój komunikowania się i funkcji słownych, rozwój kontaktów społecznych, rozwój funkcji fizjologicznych i behawioralnych oraz rozwój umiejętności przedszkolnych i szkolnych – w odniesieniu do dzieci starszych. W poszczególnych Kartach Oceny Rozwoju Psychoruchowego znajdujemy przewidywane osiągnięcia rozwojowe dziecka w poszczególnych wymienionych sferach, które powinny przejawiać dzieci w określonym przedziale wiekowym.

Zjawisko opóźnionego rozwoju mowy omówione zostało przez dr Iwonę Michalak-Widerę, przewodniczącą Śląskiego Oddziału PTL i Martę Stasiowską z Zespołu Szkół nr 2 w Chorzowie, we wspólnym ich wystąpieniu pt. *Opóźniony rozwój mowy*. Opóźniony rozwój mowy to najczęściej określony etap rozwoju dziecka, który nie pojawił się w czasie powszechnie uznanym za właściwy. Temat poruszany w tym wystąpieniu stanowił podstawę do rozważań na temat wstępnej diagnozy logopedycznej, omówiony został prawidłowy rozwój mowy dziecka. Autorki omówiły przyczyny opóźnień w rozwoju mowy, zwróciły uwagę na objawy zakłócenia rozwoju mowy i ich konsekwencje w postaci prostego opóźnionego rozwoju mowy, zespołu opóźnienia rozwoju mowy czynnej, dyslalii rozwojowej i fizjologicznej niepełności mowy.

Drugą część konferencji rozpoczęło wystąpienie mgr Katarzyny Pietras z Samodzielnego Szpitala Klinicznego nr 6 Śląskiego Uniwersytetu Medycznego, w którym autorka określiła, na czym powinno polegać badanie neurologopedyczne na poziomie wczesnej interwencji. Zwróciła uwagę na etapy tego badania, a także na istotne zjawiska: nieprawidłowości związane z przyjmowaniem pokarmów, nieprawidłowości aparatu artykulacyjnego, zaburzenia oddychania, a omawiane zjawiska były bogato dokumentowane zdjęciami i filmami. Autorka zaprezentowała także pełny schemat diagnozy neurologopedycznej.

Wystąpienie dr Katarzyny Węsierskiej z Uniwersytetu Śląskiego dotyczyło dzieci jąkających się. W prezentacji pt. *Strategie postępowania diagnostycznego w jąkaniu wczesnodziecięcym* autorka scharakteryzowała jąkanie wczesnodziecięce, omówiła objawy i zaprezentowała schemat postępowania z dzieckiem dotkniętym taką wadą.

Kolejne wystąpienia dotyczyły dyslalii. Omawiane były różne przyczyny tej wady: ankyloglosja, wady zgryzu i zaburzenia oddychania i zaburzenia słuchu fonemowego.

Dr Barbara Ostapiuk z Uniwersytetu Szczecińskiego w bogato ilustrowanej zdjęciami i filmami prezentacji pt. *Strategie kompensacyjne w mowie dzieci z ankyloglosją* omówiła zjawisko ankyloglosji, zaprezentowała zebranych różnych stopnie skrócenia wędzidełka podjęzykowego i kompensacyjne realizacje językowe osób z taką wadą anatomiczną. Wskazała również na konieczność ingerencji chirurgicznej, przecięcia wędzidełka, które dla powodzenia terapii może mieć charakter wielokrotny.

W grupie przyczyn dyslalii wymienia się również wady zgryzu, stąd też logopedyczna diagnoza przypadku dopełniona powinna być ortodontycznym badaniem i wynikami badań specjalistycznych. Tą problematyką zajęła się dr Lilianna Konopska z Uniwersytetu Szczecińskiego w wystąpieniu nt. *Wybrane ortodontyczne kryteria oceny warunków zgryzowych w logopedycznej praktyce*. W procesie diagnostycznym osób z nieprawidłowościami zgryzowymi bierzemy pod uwagę nie tylko odmienne w każdej wadzie zgryzu zmiany morfologiczne, ale i zmienione wzorce czynnościowe wielu grup mięśniowych,

a także różne warunki pracy stawów skroniowo-żuchwowych. Ze względu na wspólne środowisko strukturalne narządu żucia i obwodowego aparatu wymowy należy pamiętać, że czynniki uszkadzające narząd żucia, działają także na obwodowy aparat wymowy.

Dr Joanna Trzaskalik z Górnośląskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Kardynała Augusta Hłonda w Mysłowicach w wystąpieniu *Zaburzenia oddychania jako przyczyna dyslalii* zwróciła uwagę na konsekwencje dla jakości mowy wynikające z chorób układu oddechowego. Choroby układu oddechowego i związana z tym patologia oddechowa – oddychanie przez usta i w konsekwencji nieprawidłowa spoczynkowa pozycja języka i dysfunkcja mięśni języka stanowiąc mogą przyczynę dyslalii, a w szczególności syngmatyzmu interdentalnego i syngmatyzmu lateralnego. Autorka pokazała związek, jaki istnieje między częstością chorób układu oddechowego, a częstością wad wymowy.

Wystąpienie dr Joanny Gruby z Uniwersytetu Śląskiego nt. *Badanie słuchu fonemowego dzieci w wieku przedszkolnym* było podsumowaniem jej wieloletnich badań nad słuchem fonemowym, których efektem jest standaryzowany „Test do badania słuchu fonemowego”. Prezentacja Autorki stanowiła omówienie tego narzędzia badawczego.

Trzecią część konferencji rozpoczęło wystąpienie mgr Ewą Kwaśniok z Ośrodka Głosu, Słuchu i Mowy „Medincus” w Katowicach. Autorka zaprezentowała w wystąpieniu pt. „Opieka logopedyczna nad dzieckiem z wadą słuchu” schemat postępowania logopedycznego – wczesną interwencję terapeutyczną realizowaną u dziecka z uszkodzeniem narządu słuchu. Istotą tego postępowania jest stymulacja (pobudzanie) rozwoju małego dziecka poprzez systemowe oddziaływanie na funkcje słuchowe. Mgr Kwaśniok przedstawiła periodyzację ćwiczeń realizowanych z dzieckiem w kolejnych trzech latach jego życia, wzbogacając swoje wystąpienie praktycznymi ich przykładami.

Problemom związanym z zaburzeniami słuchu poświęcone było również wystąpienie dr Magdaleny Ciechowskiej i dr Anny Czyż. Autorki omówiły budowę, funkcje i funkcjonalność aparatów słuchowych. W wystąpieniu scharakteryzowane zostały różne aparaty słuchowe i możliwości ich zastosowania w terapii dziecka z uszkodzonym narządem słuchu.

Wystąpienie mgr Agnieszki Sowy, doktorantki Uniwersytetu Śląskiego zatytułowane *Czynności prymarne jako jedna z podstaw czynności sekundarnej* pozwoliły zebrany zrozumieć wpływ takich czynności sekundarnych jak ssanie naturalne, jedzenie łyżeczką, używanie kubka na pojawienie się mowy dziecka i jej jakość.

Mgr Zofia Dzierka z Górnośląskiej WSP w Mysłowicach w zaprezentowanym referacie *Funkcjonowanie językowe dziecka z autyzmem* omówiła problemy językowe dziecka z tym zaburzeniem. Autorka scharakteryzowała autyzm, zwróciła uwagę na objawy zaburzeń autystycznych występujące

u dziecka do 3 roku życia. Słuchacze zapoznali się z typowymi objawami występującymi we wczesnym okresie rozwoju dziecka: brak gestów, brak ekspresji mimicznej, brak reakcji na sygnały kierowane do niego, brak reakcji na matkę, na jej głos. Jeśli pojawiają się wokalizacje to nie mają charakteru komunikacyjnego. Mgr Zofia Dzierka zwróciła również uwagę na zjawisko echolalii jako typowe u dzieci autystycznych.

Dr Ida Szwed z Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach zaprezentowała mało znane w literaturze logopedycznej zagadnienie znaczenia osoby matki w terapii logopedycznej dziecka. Jej wystąpienie zatytułowane *Relacja z matką a opóźniony rozwój mowy* dotyczyło skomplikowanego problemu psychologicznego, tzw. separacji dziecka od rodzica, w szczególności od matki, jak również separacji rodzica od dziecka. Opierając się na psychologicznej teorii separacji – indywidualizacji Margaret Mahler, prelegentka zwróciła uwagę na rozwojowe zjawisko separowania się dzieci od rodziców i trudności w tym zakresie, które dotyczą nie tylko dzieci, ale też rodziców, którzy nie są gotowi na to, by pozwalać swemu dziecku na oddalanie się od nich i wiązanie z innymi osobami. W tym kontekście, prelegentka uzasadniała konieczność zwrócenia uwagi na matkę i jej sposób spostrzegania i przeżywania terapii dziecka oraz tworzącej się relacji pomiędzy dzieckiem a logopedą. Należy zwrócić uwagę na niepokój matki związany z brakiem kontroli i wpływu w trakcie relacji terapeutycznej, w której uczestniczy jej dziecko, a także zazdrość matki o relację dziecka z logopedą, które to czynniki mogą zakłócać przebieg leczenia. W takich przypadkach pomoc psychologiczna i wsparcie udzielone rodzicowi ułatwi terapię logopedyczną dziecka.

Konferencja dostarczyła wieloaspektowej wiedzy dotyczącej zaburzeń mowy i wczesnej diagnozy logopedycznej. Zaprezentowano 16 referatów dotyczących wczesnej diagnozy logopedycznej, mimo to tworzyły one spójną całość, a co istotne – gromadziły istotną wiedzę logopedyczną, ważną dla nauczycieli, logopedów, psychologów i lekarzy. Takie interdyscyplinarne spojrzenie na mowę dziecka i jej zaburzenia daje podstawy do wczesnej interwencji logopedycznej. Uczestnicy zwrócili uwagę i w rozmowach potwierdzali zasadność interdyscyplinarnego spojrzenia na mowę dziecka. Ich zdaniem konferencja dostarczyła wiedzy, a także umiejętności pozwalających na ocenę mowy dziecka i podjęcie odpowiednich działań stymulacyjnych, profilaktycznych i terapeutycznych.